

Духовна

Српску војску на путу њене духовне и моралне обнове прате бројни етички наноси које је наметнуло време, другачији систем вредности, нове мисије и задаци, али и савремени светски токови. Треба ли, у том смислу, војно лице у будућности да буде аскета, потпуни посвећеник позиву, слуга државе, нације, глава породице или само добро плаћен професионалац? Јесу ли војна етика, предмет који изучавају студенти Војне академије, и Кодекс части припадника Војске почетни кораци у редефинисању досадашњих уверења?

Вертикала

Када би се морални живот остваривао уз слободна опредељења слободног човека, у слободном друштву, сваки исказ о моралу – писао је академик Душан Косовић – био би мање осечен и тескобом и пуким моралисањем. Овако, свакидашњица живота нагони нас да трагамо за мрвицама морала између лудила и лудости или да га смишљамо као идеал времена које долази. Ако у друштву преовладава мишљење да је поштен човек исто што и будала, можемо бити сигурни да је оно дубоко огрезло у неморалу.

Пољски сатиричар Лец на то додаје – *salto morale* много је опаснији него *salto mortale*. Није ли онда, заправо, *salto morale* својеврстан увод у *salto mortale* – пита се Косовић. Можемо ли, бар када је о војној професији реч, избећи етичке вратоломије и систем вредности дефинисати како нас Кант учи – *звездано небо изнад мене и морални закон у мени?*

Почетна позиција

Сви акредитовани наставни планови и програми Војне академије, без обзира на то о ком је моделу школовања реч, имају изборни предмет који студенти слушају један семестар – војну етику или социологију морала.

Поставља се питање да ли је такво решење довољно добро, јер није слично оном у иностраним војним академијама, поготово не у западним земљама. Са њима настојимо да усагласимо систем школовања, а код њих се тај предмет, као обавезан, изучава четири године.

Зашто је било потребно направити отклон у односу на предмет који се на Академији раније изучавао – морал војске?

– Речи морал и етос – израз морал је латинског, а етос грчког порекла – значе исто.

Код нас се често морал, етос и етика користе као синонимима. С временом је направљена разлика у њиховом садржају, тако да представљају различите појмове. Морал је сте друштвена и духовна творевина, а етика филозофска дисциплина која изучава морал и феномен морала разумева у тоталитету. На пример, филозофија историје проучава историју као такву, не бавећи се превише појединачним, прошлим догађајима. Етика проучава филозофска питања морала – његов смисао, границе, изворе, суштину и сврху моралног деловања – каже пуковник доц. др Илија Кајтез, начелник Катедре друштвених и економских наука Војне академије.

Како би била услађена са факултетима српских универзитета, са којима заједнички образује студенте, Академија је, најпре, уместо морала војске увела предмет етика. Морал војске факултети нису препознавали као самосталну научну дисциплину, иако тај феномен постоји и разликује се од морала полиције, неке корпорације и сличних институција.

Морал војске јесте самосталан феномен, односно предмет етике као филозофске дисциплине. Акредитовањем студијских програма, Академија је предмет назвала једном од примењених дисциплина етике – војном етиком – за шта постоји одговарајуће научно оправдање. Реч је о интердисциплинарној области која се све више развија.

– Примењена етика, у коју спада и војна етика, препознаје и поставља нова питања и феномене, који раније нису постојали, а наметнуло их је садашње време. Морални проблеми, попут оних у медицини, екологији, бизнису, слични су недоумицама које данас препознаје и војна етика – одлазак у мировне мисије, прекомерна употреба силе, сукоб између хришћанских назора и потребе да се у рату победи. Наравно ту су и питања која се одно-

се на етику хуманитаризма, савременог ратовања или лидерства.

Живимо у времену светике, где је лакше побројати области живота којима се етика не бави, него оне које су предмет њеног интересовања. Примера за то је много – политичка етика, спортска етика, етика секса, биоетика, еколошка и компјутерска или пословна – бизнис етика. Проблем представља то што се о војној етици код нас мало писало. У том смислу, ми смо такорећи на почетној позицији да ту дисциплину фундирамо и изграђујемо – објашњава пуковник доц. др Борислав Д. Гроздић, наставник војне етике на Војној академији.

Рedefинисање значења

Када се говори о војној етици, треба знати да се она може тумачити у ширем и ужем смислу. У ширем контексту она представља дисциплину примењене етике, а у ужем професионалну војну етику.

– Ако поменемо биомедицину и еколошку етику, или етику у бизнису, још увек не говоримо о професионалној етици, већ о етичким феноменима који одликују поједине области живота. Предмети појединих дисциплина примењене етике се разликују. Када је о војној етици реч, њен предмет одређује сукоб, сусрет или супротстављеност два критеријума – војне ефикасности и моралних критеријума и начела. Улога војске се, на глобалном плану, променила, исто као њена улога и мисија у друштву, држави, демократском систему.

Суштински се променило и схватање војника. Раније се неговао култ онога који војни рок служи под оружјем. Било је уобичајено рећи да мушкарац који није служио војску неће моћи да се ожени. Све је то било традиционално гледање. Данас је променен систем вредности, што је условило и другачији однос према војнику. Увели смо служење војног рока у цивилној служби, али и цивилну демократску контролу војске, те департизовали позицију официра у отвореном друштву. О таквим новинама војна етика треба да има одговарајуће

ставове, како би будући официр имао оријентире или модел по коме рашова етичке двоумице.

Војна етика не може се свести само на професионалну етику јер представља само ужи смисао њеног значења. Једнако постоје и професионалне етике медицинских радника, новинара, библиотекара, учитеља... – истиче пуковник Гроздић.

Зато *Наставни план и програм војне етике* на Академији садржи три области. Прва обухвата теоријске основе етике, где се изучавају основни појмови морала и етике и најзначајније етичке теорије. Другу целину чине теме које разматрају етички аспект све три мисије Војске Србије. Она истражује питања о миру, о рату, с етичког аспекта и различитих теоријских позиција или вредносних система, филозофских али и религијских, као на пример православног, римокатоличког или исламског. Последњу целину представљају теме професионалне војне етике, односно професије и заната, затим, разматрања о професији војника, етичком кодексу припадника војске, али и етици лидерства.

Према речима пуковника Кајтеза, уибеници за предмет морал војске нису, у довољној мери, садржали општи, филозофски или боље рећи научни аспект етике, већ су се, махом, бавили само применом у војној области. Морал војске имао је интердисциплинарне садржаје – обухватао је теме из психологије, социологије, филозофије – али није имао ваљану теоријску и научну утемељеност. Разматрао је најчешће чиниоце морала, како се, примера ради, изграђује и одржава борбени морал у војном колективу. Није се, на суштински начин, бавио разумевањем појава и феномена етике у војсци.

Хрестоматија о војној етици, у коју студенти сада изучавају предмет, садржи пажљиво изабране текстове домаћих и страних аутора, и, у доброј мери, *покрива* све садржаје предмета.

Тумачење промена

У оквиру Катедре друштвених и економских наука Војне академије, која ће, вероватно, у будућности прерастати у катедру друштвених и хуманистичких наука, постоје предмети – социологија, војна етика, политички систем, социологија морала, војна психологија, војна андрагогија, војна историја, историја војног ваздухопловства, основи економије и право одбране.

– Наша идеја јесте да превазиђемо досадашње недоречености и слабости приликом изучавања поменутих предмета, јер они нису озбиљније тумачили промене које су се збиле током последње две декаде у светском и нашем друштву. Желимо да наставне планове обогатимо садржајима који се односе на глобализацију, културолошке интеграције, планетарне промене у сватању о слободама људи, војној организацији и државном устројству, историји ратоводства, с тежиштем на историјске поуке их савремених ратова и борбе против безбедносних изазова, ризика и претњи.

Академци треба да схвате да смо део глобалних, светских процеса и да стварност разумевају на стваралачки начин, поштују традицију и националну културу из које долазе, али и да прихвате вредности и врлине партнера, те етос других народа. Настојимо да студенте припремамо за време које долази. У том смислу је и разговор и промишљање о војној етици, у којој су захвати, можда, најдалекосежнији, јер су уследиле корените промене у нашој војсци, систему одбране и цивилно-војним односима. А управо је некадашња идеолошка матрица била најприсутнија у предметима морал војске и политички систем – тврди пуковник Кајтез.

Каког војника, официра, једном речју припадника Војске у моралном погледу желимо у будућности?

Испуњавање закона

На питање Сарацена, упућено светом Равноапостолном Кирилу, како војник хришћанин може употребити оружје када је у *Јеванђељу* речено – *ко ти удари шамар окрени му и други образ* – светитељ је одговорио контрапитањем – *ко боље испуњава један закон, онај ко поштује само један члан тог закона или онај ко поштује два члана тог закона?* Сарацени су му одговорили – *онај ко поштује два члана закона*. Светитељ им је тада рекао да је први члан закона описао поступак после добијања шамара, а да други гласи – *нема веће љубави од оне када неко положи свој живот за ближњег*.

– У пословној етици пише – у фирмама и компанијама у којима је моралност на врло високом нивоу разговор о вредностима је стални разговор. Формирање новог система вредности јесте и наша потреба, другачије речено – духовна и морална обнова српске војске. Зато је и предложен Кодекс части припадника Војске Србије.

И у Стратегијском прегледу одбране помиње се војна етика као чинилац у обликовању професионалног војника, његова другачија вредносна оријентација, што је суштинско питање војне етике. Стоји – изградња морала спроводи се развојем војних способности припадника Војске за извршавање мисија и задатака, али и ради изградње професионалне етике – напомиње пуковник Гроздић.

Први пут говори се о професионалној етици, која се заснива на одредбама Женевске конвенције и Повељи о људским и мањинским правима и грађанским слободама. Још трагамо за одговорима на питање каквог војника, официра желимо у моралном смислу.

– Због промена у Војсци, потребно је знатно изменити однос и поглед на морал војске, изградити савремен систем васпитања, примерен садашњем времену и друштвеном окружењу, који се заснива на новим друштвеним и вредносним моментима. Не може се, свакако, оспорити потреба моралног васпитања војника. Ваљало би направити и термилошку измену, чиме се прави отклон од ранијег система васпитања, који је, заправо, у јединицама био злоупотребљен, и дуго времена био само идеолошки инструмент за реализацију једнопартијских и монистичких политичких идеја, које су, често, биле супротне професионализму и демократској контроли војске – каже пуковник Кајтез.

Етички шумови

– Да би се, заиста, српска војска духовно и морално обновила, нужно је критички преиспитати и изнова заокружити вредносни систем, односно другачије сагледати оно што се некада звало морал. То је, најпре, задатак менаџмента система одбране, Војске, али и државе. Војна академија може пружити корисна теоријска решења, јер и даље постоје недоречености и несасгласја о вредностима које Војска треба да гради, сходно мисијама у којима се ангажује. Потребна је свеобухватна друштвена усаглашеност о најважнијим вредностима које су потребне Војсци Србије, јер она служи и народу и држави. Код нас има много етичких шумова – да ли војно лице треба да буде аскета, посвећеник позиву, треба ли да буде слуга државе, нације, глава породице или само добро плаћени професионалац. То су питања која се свакодневно намећу, на која одговор мора дати држава, политичка и интелектуална елита и етички кодекс Војске – истиче начелник Катедре.

Недавно је на Војној академији започела рад стручна група која треба да дефинише етички кодекс студената. У њеном саставу су управо академици. Од колега који се школују у иностранним војним школама добили су примере њихових кодекса, попут Принципа етике за професионалне војнике из италијанске ваздухопловне војне академије.

По угледу на стране војне академије, попут САД, ради се на томе да се сачини листа добровољних предавача војне етике. За поједина предавања Академија намерава да позове наше академике, црквене званичнике, професоре српских универзитета. Такође је организовала етичке трибине – о православном схватању рата, мира и ненасиља, јер дотичу етичке проблеме, о циљу и рату, затим, о схватању војске и рата у делима светог Саве.

– Хрестоматија о војној етици садржи и текст о вредностима и стандардима у британској војсци. Иако користимо страна искуства, без обзира на то с које стране долазе, не пресликавамо их у потпуности на нашу ситуацију. Нико, међутим, не може да каже да не желимо да и наш официр, попут британског, усвоји вредности – посвећеност, саможртвовање и узајамно поверење – одржава те вредности, придржавајући се

највиших професионалних и личних стандарда, као што су – да не пије, не дрогира се, не задужује се претерано, води рачуна о потчињенима, духовно се уздиже и развија. То може да важи и за припаднике наше војске. Наш професионални кодекс, међутим, не тре-

Страна искуства

У кодексу части припадника британске војске стоји да су примарне етичке вредности – поштење, истрајност, интегритет, лојалност, затим, одговорност, коректност, брига и поштовање. Међу њима су и promisekeeping (одржавање обећања), responsible citizenship (одговоран грађанин, поштовање воље народа у складу са демократски принципима и деловање у границама своје надлежности) и pursuit of excellence (преданост послу, марљивост и компетентност).

Сваки припадник Оружаних снага Босне и Херцеговине, према Кодексу понашања, мора да води рачуна о својој стручности и стручности потчињених, професионалној војној етици, личним вредностима, колективном духу јединице, својој општој култури и учтивости.

У грчкој војној академији студенти етику изучавају у оквиру предмета филозофија, два часа недељно, током прве године школовања.

На Националном универзитету одбране Мађарске етика је посебан предмет Катедре за филозофију и историју културе. Студенти на основним студијама у тој војној школи војну етику слушају током целог школовања, 15 часова по семестру. Настава обухвата теме из области морала, историјата етике и етике војног позива.

Руски војни студенти два семестра изучавају филозофију, чији се садржаји односе на историју филозофије, гносеологију и етику. Као посебан предмет, примерено професији, постоји само на руској војномедицинској академији.

Професионалну војну етику студенти војне академије САД слушају током школовања четири године, 70 наставних часова. Имају 380 наставника који су добровољни предавачи.

ба да дефинише моралне норме које се односе на сваког човека, јер се то подразумева, већ оно што је специфично за војну професију – напомиње доцент Гроздић.

Како студенти реагују на војну етику?

– У развијању предмета допринос дају и студенти семинарским радовима, сугестијама, питањима. Један студент, на пример, у дипломском раду истражује етичке аспекте мобинга у војсци. Занимљив је и семинарски рад академца који је тумачио кадетски кодекс Вест Понинта, који је дат у једној реченици – *Кадет не лаже, не вара, не краде и не толерише оне који то раде* – наводи пуковник Гроздић.

Наставник војне етике на Војној академији, осим уџбеника *Војна етика, Припрема и књигу Примери српског војног етоса*, која ће бити саставни део *Хрестоматије*, и *Практикум са вежбама за решавање моралних дилема*.

– Примери многих западних земаља, поготово оних које су својеврсне тврђаве прагматизма, показују да њихови студенти далеко више изучавају етику, као и остале друштвене науке, у односу на наше студенте. Наравно, знања друштвених наука не треба да буду на штету потребних професионалних знања наших официра. Напротив.

Примера ради, изучавање различитих култура и религија, знање језика и вредности толеранције, као и вештина преговарања представљају тежиште у образовању капетана и мајора холандске војске – истиче доцент Илија Кајтез.

Најважније вредности

Свака армија света има дефинисане вредности које негује. За припаднике Војске Србије најважније вредности јесу – верност отаџбини, посвећеност позиву, лојалност, храброст, дисциплинованост, солидарност, човечност, интегритет, самопожртвовање и поштовање других.

Кодекс части

Обавеза за прописивање *Кодекса части припадника Војске Србије* проистекла је из *Закона о Војсци*, где је чланом 13. прецизирано да припадници Војске поступају у складу са *Кодексом части*. Он обавезује све професионалне припаднике српске војске, а не државне службенике.

Први пут се у нашим војним прописима уводи *Кодекс части*, мада су у ранијем времену, у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца постојала морална правила понашања припадника војске, која су била регулисана *Правилном службе* из 1913. године. Треба поменути и средњовековни *Витешки кодекс*, који препознаје поједине и данас актуелне моралне вредности.

– Вредности, међутим, нису једном и заувек дате. Оне подлежу променама у складу са историјским токовима и друштвеним новинама. Ни за једну вредност се не може рећи да је апсолутна и прихватљива за сва времена. То потврђује и пример да су у одређеном времену симболи достојанства и части били мач и слобода. Слобода је као универзална појава остала вредност и данас, али је мач превазиђен историјским развојем – наводи пуковник Бранко Главаш, начелник Реферата за морал и културу Управе за људске ресурсе Генералштаба Војске Србије.

Зашто је уведен *Кодекс части*?

– *Законом о Војсци, Правилном службе и Прописима о војној дисциплини* прописане су обавезе и права припадника Војске Србије у погледу дисциплине и њиховог понашања. За сваку прописану норму предвиђена је и одговарајућа санкција, уколико се она не поштује.

Постоји потреба за увођењем нових вредности, принципа и начела, који су садржани у моралним или етичким кодексима, а које, до сада, Војска Србије није имала. За разлику од Војске, остале професије немају нормативну регулативу којом се дефинише понашање у служби, већ је то прецизирано кодексима.

Тако постоје кодекси државних службеника, лекара, полиције, новинара...

Њихов циљ јесте да пропишу моралне принципе и вредности којих ће се придржавати сви чланови одређене професионалне заједнице и који ће за њих бити обавезујући. Суштина је у томе да сви добровољно прихвате прописане вредности. Закон поштујемо јер нам у противном следи санкција, а моралне норме прихватамо као опште добро – каже пуковник Главаш.

Уважавајући све професије, сагледавајући историјски контекст и садашње време, али и наше опредељење ка европским интеграцијама, те промене у савременим армијама света, поставило се питање које то специфичности осликавају суштину и сврху кодекса части припадника Војске. За разлику од осталих професија у којима се говори о моралним и етичким кодексима, када је о војсци реч говори се о части. Основно питање јесте шта је част. Теоретичари кажу – скуп моралних начела којима се неко руководи у својим поступцима, осећање потребе за уважавањем моралних принципа, достојанства, засновано на етичким начелима, морална испрavnост, честитост, поштење. Такође помињу и личну част, увреду части, али и то како се на нечију част апелује.

Ваља знати и да је *Кодекс* у складу са основним опредељењима која проистичу из заклетве припадника Војске, који се управо закљичу својом чашћу. То представља везу између заклетве и моралних норми.

Према речима пуковника Главаша, *Кодекс части* представља скуп моралних вредности којима треба неко својим радом да тежи. Поштовањем *Кодекса* директно се утиче на понашање појединца, а тиме и на оперативну способност војних састава. Он уноси елементе моралног добра у околности које нужно доносе рат и ратне ситуације, али и свим осталим приликама у којима се употребљава оружје или примењује сила. Односи се на припаднике Војске и у рату и у миру.

Преиспитивање значења

Представници Генералштаба Војске Србије и Министарства одбране изродили су *Нацрт кодекса части*. Полазне основе биле су досадашња искуства у нашој војничкој традицији, искуства савремених армија и других професија.

– Недоумица на коју су у први мах наишли била је на који начин изабрати и препознати вредности специфичне за војну професију. Ако је хуманизам једна од основних вредности коју

негују лекари, на пример, које вредности одликују војну професију, и који су принципи на којима би се такве вредности заснивале. Зато су основе за дефинисање принципа биле – савестан однос према послу, хуман однос према човеку и оданост држави, народу и демократски изабраној власти.

Кодексом части припадника Војске утврђене су основне вредности, принципи и стандарди. Он представља целину друштвених, професионалних вредности и стандарда. Његове одредбе обавезују све припаднике Војске Србије да своје поступке ускладе према основним друштвеним, професионалним вредностима и стандардима, односно нормама међународног хуманитарног права. Војска је целина друштва и она не може имати неке посебне вредности. *Кодексом* се дефинишу највиши циљеви који се желе достићи у војној професији, при-

частан начин бранити и одбранити отаџбину, часно и професионално извршавати задатке у складу са Уставом, цивилним и војним законима, у духу традиција, одредби међународног ратног права и конвенција чији је потписник Србија, те човечно поступати према противнику, заробљеним и рањеним лицима, цивилима и старијим особама. Затим, свестрано израђивати своју личност, поштовати личност и различитост других, прихваћене грађанске норме у свим приликама и чувати углед војне професије и Војске...

Откривање смисла

Моралне норме извиру из традиције, духовности једног народа и његове религије.

– Реформом система одбране, традиције, морал, култура и вера добијају ново (старо) место. Верска питања су одскоро дефинисана у Војсци Србије. Морал, онако како се развијао, неговао и вредновао у Југословенској народној армији и Војсци Југославије, данас се нигде у свету не препознаје. Он заслужује да се, у складу са дефинисаним мисијама и задацима Војске Србије, редефинише – сматра пуковник Стевица Карапанџин, начелник Реферата за традиције и веру Управе за људске ресурсе.

У општем смислу, традиције, вера, морал и култура не могу се одвајати. Сваки покушај да се то учини, због међусобног прожимања, био би неприродан.

– Учење вере код верника рађа одговарајући морал и спремност да се живи по начелима вере. То гради и одређени однос према Богу, људима и култури која настаје из тог односа.

Посебно је изражена међусобна зависност вере и традиције. Традиција, у српском језику предање, представља потврду континуитета једне неизмењене вере и учења вере. Проблем може настати ако се традиција, под утицајем идеолошких учења, разматра само у социолошким категоријама. Вери и традицију треба посматрати и у онтолошким и у социолошким димензијама. Многи су, у не тако давној прошлости, веровали искључиво у одређене социолошке категорије. Таква вера је, у тешким животним ситуацијама, поготово ратним, у тренутку нестајала. Код многих се тада, први пут јавила потреба за Богом, јер су наслутили везу свог немоћног бића са свемогућим Божанским. Вера је тада излазила из социолошких граница – сматра пуковник Карапанџин.

Однедавно се приликом контроле елемента оперативне способности – персонал – примењује упитник о психосоцијалном стању и психофизичком оптерећењу професионалних припадника Војске. У упитнику је једно од питања и питање религије. Резултати, које је дало испитивање око 19 одсто састава, показују да је 58 одсто испитаника религиозно, 37 одсто се изјаснило да није религиозно, али да поштује верску традицију, а четири одсто да није религиозно. Приликом анализе категорија испитаника потврдило се да је степен оптерећености и опасности којима су припадници Војске изложени у корелацији са вером у Бога.

– Вера, пре свега, рађа спремност на жртву, а то је војнику потребно, односно то је његова пожељна етичка вредност. Изнова се поставља старо питање – да ли војник, верујући хришћанин, има право да у одређеним ситуацијама употреби и примени силу. У *Јеванђељу* се каже да нема веће жртве од оне када неко положи живот за ближњег. Бранећи границе отаџбине, војник својим животом брани ближње, како они не би пали у физичко, а на тај начин и духовно ропство. При томе, код православних постоји и спремност не само да се жртвује овоземаљски живот већ и живот у вечности, што је немерљиво снажније. У спремности на такву жртву треба тражити одговор на питање због чега Срби воле војника. Дубоко укоренен у својој традицији, народ кроз ту призму види суштину војничког позива, свестан да би одвајањем традиције од православља она престала да буде српска традиција – каже пуковник Карапанџин.

Српске војничке традиције данас репрезентују најзначајније вредности из његове историје, али без идеолошких обележја. Уважавају се, такође, историјска, културолошка и остала достигнућа националних мањина. Поред тога, нема дискриминаторског односа према ранијим српским противницима. На таквим принципима вреднују се традиције у Војсци Србије. ■

Владимир ПОЧУЧ
Снимили Радован ПОПОВИЋ
Горан СТАНКОВИЋ
Даримир БАНДА

Спремност на жртву

– Вера, пре свега, рађа спремност на жртву, а то је војнику потребно, односно то је његова пожељна етичка вредност. Изнова се поставља старо питање – да ли војник, верујући хришћанин, има право да у одређеним ситуацијама употреби и примени силу. У *Јеванђељу* се каже да нема веће жртве од оне када неко положи живот за ближњег. Бранећи границе отаџбине, војник својим животом брани ближње, како они не би пали у физичко, а на тај начин и духовно ропство. При томе, код православних постоји и спремност не само да се жртвује овоземаљски живот већ и живот у вечности, што је немерљиво снажније. У спремности на такву жртву треба тражити одговор на питање због чега Срби воле војника. Дубоко укоренен у својој традицији, народ кроз ту призму види суштину војничког позива, свестан да би одвајањем традиције од православља она престала да буде српска традиција – каже пуковник Карапанџин.

ликом решавања свих мисија и задатака – објашњава пуковник Главаш.

Питање које су посебно разматрали чланови тима који је писао *Нацрт кодекса* било је како поступити у ситуацијама када припадници Војске прекрше његове одредбе. Неке професије имају прописане судове части, који разматрају повреду етичког кодекса. Опредељење аутора било је да није потребно уводити посебан суд јер већ постоје војнодисциплински судови, а да основна санкција буде грижа савести, бојот средине и колектива.

Које вредности препознаје *Кодекс части*?

– За припаднике Војске најважније вредности јесу – верност отаџбини, посвећеност позиву, лојалност, храброст, дисциплинованост, солидарност, човечност, интегритет, самопожртвовање и поштовање других. Свака армија света има дефинисане вредности које негује. Неке од поменутих вредности имају и остале војске света. Сачували смо идентитет и оно по чему се разликујемо од других, што представља особеност наше војске. Све вредности описане су у *Кодексу*, на једноставан начин, како би их припадници лакше усвојили и прихватили. *Кодекс* није збир прописа и санкција, већ је саставни део образовног процеса. Циљ и сврху ће постићи уколико буде предмет сталног изучавања, прихватања и проналажења сваког појединца у њему, али и његовог преиспитивања – истиче пуковник Главаш.

Поред поменутих вредности, *Кодекс части* прописује и стандарде који су обавезујући у моралном понашању припадника Војске – на